Raadsvoorstel

Raadsvergadering: 19 november 2026
Kenmerk: ADV201008907
Zaaknr: Z/STH26/063815
Datum voorstel: 27 oktober 2026
Portefeuillehouder: Wethouder J.C. Bos

Onderwerp: Voorbereidende werkzaamheden Uitvoeringsprogramma Stevige lokale toegang en Sociale basis.

Voorstel

1.In te stemmen met het uitvoeren van voorbereidende werkzaamheden voor het opstellen van het Uitvoeringsprogramma Stevige Lokale Toegang en Sociale Basis.
2.In te stemmen met het uitvoeren van een verkenning naar de versterking van het informele netwerk van jeugdigen en gezinnen, waaronder de mogelijkheden van steungezinnen, gastgezinnen en buurtgezinnen.
3.In te stemmen met het uitvoeren van een onderzoek naar de behoefte aan ondersteuning gericht op het stimuleren van stabiele en duurzame relaties.
4. Voor deze voorbereidende werkzaamheden een voorbereidingsbudget van € 50.000 beschikbaar te stellen uit de algemene middelen.

Inleiding

De gemeente Staphorst staat voor de opgave om ondersteuning aan jeugdigen en gezinnen toekomstbestendig te organiseren. Net als veel andere gemeenten ziet Staphorst dat de vraag naar jeugdhulp toeneemt, terwijl de druk op voorzieningen en de kosten van ondersteuning stijgen. Tegelijkertijd hebben veel gezinnen behoefte aan ondersteuning die dichtbij, laagdrempelig en tijdig beschikbaar is.
Om deze ontwikkeling het hoofd te bieden, is landelijk de Hervormingsagenda Jeugd vastgesteld. Op basis van de Hervormingsagenda Jeugd is regionaal de Uitvoeringsagenda Jeugdhulp IJsselland 2026 tot 2031 opgesteld. Deze agenda vraagt gemeenten om eerder te ondersteunen, meer gebruik te maken van de kracht van gezinnen en hun omgeving en specialistische jeugdhulp alleen in te zetten wanneer dat echt noodzakelijk is. Daarbij staan voor gemeenten twee opdrachten centraal:

- het versterken van de sociale en pedagogische basis;
- het ontwikkelen van stevige lokale toegangsteams.

Ook in Staphorst zien we dat opvoed- en opgroeivragen complexer worden. Gezinnen ervaren meer druk door maatschappelijke ontwikkelingen en niet ieder gezin beschikt over een sterk steunend netwerk. Tegelijkertijd kent Staphorst van oudsher een sterke gemeenschapszin, betrokkenheid van familie, kerkelijke gemeenten, verenigingen en vrijwilligers. Juist die kracht van de samenleving willen we behouden en versterken en benutten zodat ondersteuning dichtbij huis beschikbaar blijft en professionele hulp zoveel mogelijk aanvullend is op wat inwoners zelf en met elkaar kunnen organiseren.

De landelijke en regionale beweging sluit aan bij de ambities uit het coalitieakkoord en het collegeprogramma van de gemeente Staphorst. Daarin is vastgelegd dat we willen investeren in preventie, vroegsignalering en ondersteuning dichtbij inwoners. Ook willen we de sociale basis versterken, zodat jeugdigen en gezinnen waar mogelijk ondersteuning vinden in hun eigen omgeving. Inschakelen, voorafgaand aan opschakelen.

Om deze ambities verder uit te werken stelt de gemeente momenteel het 'Uitvoeringsprogramma Stevige Lokale Toegang en Sociale Basis' op. Het jaar 2026 staat in het teken van voorbereiding en onderzoek. De uitvoering start in 2027. Het concept-uitvoeringsprogramma wordt naar verwachting in maart/april 2027 aan de gemeenteraad aangeboden.
Vooruitlopend op het uitvoeringsprogramma willen we in 2026, met doorloop naar begin 2027, starten met een verkenning van twee onderwerpen die direct bijdragen aan een sterke sociale basis voor jeugdigen en gezinnen.

1. Versterken van het informele netwerk

Binnen Staphorst wordt veel waarde gehecht aan stabiele gezinnen, betrokkenheid bij elkaar en duurzame relaties. Tegelijkertijd zien professionals dat spanningen binnen relaties en gezinnen invloed kunnen hebben op het welzijn van kinderen. Door beter inzicht te krijgen in ondersteuningsbehoeften kan eerder passende hulp worden geboden en kunnen problemen mogelijk worden voorkomen.

Niet alle opvoed- en opgroeivragen vragen om professionele ondersteuning. Soms kan een gezin tijdelijk geholpen zijn met steun vanuit een ander gezin of het eigen sociale netwerk. In verschillende gemeenten wordt hiervoor gewerkt met initiatieven zoals steungezinnen, gastgezinnen of buurtgezinnen.

Vanuit het perspectief 'zorgen dat' in plaats van 'zorgen voor', willen we in Staphorst onderzoeken welke vorm van informele gezinsondersteuning het beste aansluit bij de lokale situatie, de cultuur en de behoeften van inwoners. Daarbij gaan we actief in gesprek met inwoners, maatschappelijke partners, vrijwilligersorganisaties en kerken. We willen inzicht krijgen in hun ervaringen, wensen, behoeften en de signalen die zij ontvangen rondom opvoeden, opgroeien en gezinsondersteuning. Deze opbrengsten vormen een belangrijke basis voor de verdere uitwerking van het uitvoeringsprogramma.

Om de vertaalslag naar de praktijk te versnellen, wordt in deze verkenningsfase ook onderzocht welke organisaties en samenwerkingspartners een rol kunnen vervullen bij de uitvoering van een eventuele voorziening. Door al tijdens het onderzoek zicht te krijgen op potentiële uitvoerende partijen, samenwerkingsafspraken en randvoorwaarden, kan na besluitvorming sneller worden overgegaan tot inkoop, organisatie en daadwerkelijke inzet van de gekozen ondersteuningsvorm.
Deze aanpak draagt bij aan een zorgvuldig onderbouwde keuze én een voortvarende implementatie van een vorm van informele gezinsondersteuning die past bij de Staphorster samenleving.

2. Stimuleren van stabiele gezinnen en duurzame relaties

Stabiele relaties vormen een belangrijke basis voor het welzijn van ouders en kinderen. Binnen Staphorst is al aanbod, verzorgd door maatschappelijke partners, beschikbaar op het gebied van relatieondersteuning voor verschillende doelgroepen. Echter is gebleken dat hiervan beperkt gebruik wordt gemaakt.

Om te bepalen welke ondersteuning in de toekomst nodig is, willen wij onderzoeken wat de werkelijke behoefte onder inwoners is. Daarbij kijken we onder andere naar:

- de bekendheid van het huidige aanbod;
- mogelijke drempels om gebruik te maken van ondersteuning;
- de vraag die mogelijk onder de oppervlakte aanwezig is;
- aanvullend aanbod dat in andere gemeenten wordt ingezet;
- kansen voor preventieve ondersteuning van ouders, stellen en gezinnen.

De resultaten van dit onderzoek geven inzicht in welke maatregelen bijdragen aan sterkere en duurzamere relaties en welke rol de gemeente hierin kan vervullen. Omdat de verkenningsfase met dit onderzoek is afgerond, kan na vaststelling van het programma direct worden gestart met de uitvoering van de voorgestelde maatregelen.

Waarom nu starten?

De uitkomsten van beide onderzoeken vormen een belangrijke bouwsteen voor het uitvoeringsprogramma Stevige Lokale Toegang en Sociale Basis. Door in 2026 te investeren in onderzoek, verkenning en praktijkervaringen kan in 2027 direct worden gestart met de uitvoering van een goed onderbouwd programma dat aansluit bij de behoeften van inwoners van Staphorst. Zonder deze voorbereidende fase verschuift de benodigde verkenning naar 2027, waardoor de uitvoering vertraging oploopt en een groter deel van de beschikbare middelen moet worden ingezet voor voorbereiding in plaats van uitvoering.

Argumenten

1.1 Het onderzoek is noodzakelijk voor een goed onderbouwd uitvoeringsprogramma

Het uitvoeringsprogramma Stevige Lokale Toegang en Sociale Basis wordt in 2027 aan de raad voorgelegd. Om daarin concrete keuzes te kunnen maken, is eerst inzicht nodig in de lokale behoefte, de meest passende interventies en de wijze waarop deze binnen de gemeente Staphorst kunnen worden georganiseerd. Het voorgestelde onderzoek maakt inzichtelijk welke oplossingen passen bij de cultuur, gemeenschapsstructuren en ondersteuningsbehoeften van inwoners van Staphorst. Daarmee wordt voorkomen dat activiteiten worden ontwikkeld die onvoldoende aansluiten bij de lokale praktijk.

1.2 De investering levert direct bruikbare resultaten op

De voorgestelde middelen worden niet uitsluitend ingezet voor onderzoek, maar ook voor verkenning van uitvoeringsmogelijkheden, het benutten van externe expertise en het opdoen van eerste praktijkervaringen. Hierdoor ontstaat al vóór vaststelling van het uitvoeringsprogramma inzicht in welke aanpakken kansrijk zijn voor Staphorst en wordt de basis gelegd om na vaststelling direct met de uitvoering te starten.

1.3 De resultaten vormen concrete bouwstenen voor uitvoering vanaf 2027

De onderzoeken naar informele netwerkondersteuning en relatieondersteuning geven antwoord op de vraag welke voorzieningen, werkwijzen en samenwerkingsvormen daadwerkelijk bijdragen aan een sterke sociale basis. De uitkomsten worden rechtstreeks verwerkt in het uitvoeringsprogramma en vormen daarmee een basis voor toekomstige besluitvorming.

1.4 De voorgestelde middelen sluiten aan bij het doel waarvoor de gemeente middelen heeft ontvangen
Voor de uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd zijn extra middelen beschikbaar gesteld. De voorgestelde inzet draagt bij aan de voorbereiding van maatregelen die gericht zijn op versterking van de sociale basis, preventie en ondersteuning dichtbij inwoners.

Kanttekeningen
1.1 De uitkomsten van het onderzoek kunnen leiden tot aanvullende keuzes en investeringen
De onderzoeken leveren bouwstenen op voor het uitvoeringsprogramma. De daadwerkelijke uitvoering en eventuele structurele financiële gevolgen worden op een later moment afzonderlijk aan de raad voorgelegd.

3.1 Behoefte aan ondersteuning is niet altijd zichtbaar of bespreekbaar
Relatievraagstukken zijn voor veel inwoners persoonlijke onderwerpen. Daardoor bestaat het risico dat ondersteuningsbehoeften minder zichtbaar zijn. In het onderzoek wordt daarom gebruikgemaakt van verschillende informatiebronnen en gesprekken met betrokken organisaties.

4.1 Onderzoek biedt geen garantie op directe kostenbesparing
De onderzoeken vormen een noodzakelijke voorbereidende stap. Het uiteindelijke effect op het gebruik van jeugdhulp en de gemeentelijke kosten zal pas op langere termijn zichtbaar worden.

Keuze en effect
Met dit voorstel wordt gekozen voor een zorgvuldig voorbereide en onderbouwde ontwikkeling van het Uitvoeringsprogramma Stevige Lokale Toegang en Sociale Basis. De onderzoeken leveren inzicht op in de ondersteuningsbehoeften van inwoners, de mogelijkheden voor versterking van informele netwerken en de behoefte aan relatieondersteuning.

De effecten van deze voorbereidende fase zijn meetbaar doordat de onderzoeken resulteren in concrete aanbevelingen, een uitgewerkte aanpak en een concept-uitvoeringsprogramma. De raad wordt hierover geïnformeerd bij de behandeling van het uitvoeringsprogramma in het voorjaar van 2027. Op dat moment wordt tevens inzicht geboden in de beoogde maatschappelijke effecten en wijze van monitoring.

Beleid- en regelgeving
Dit voorstel past binnen:
-de Hervormingsagenda Jeugd;
-de Uitvoeringsagenda Jeugdhulp IJsselland 2026-2031;
-de Jeugdwet;
-het coalitieakkoord van de gemeente Staphorst;
-het collegeprogramma van de gemeente Staphorst.

De voorgestelde werkzaamheden dragen bij aan de wettelijke gemeentelijke verantwoordelijkheid om passende ondersteuning aan jeugdigen en gezinnen te organiseren en om preventie en vroegsignalering te versterken.

Financiën, Belastingen, risico's en beheersmaatregelen
Voor de voorbereidingsfase wordt voorgesteld een budget van € 50.000 beschikbaar te stellen uit de middelen die de gemeente in het jaar 2026 heeft ontvangen voor de uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd.
Deze middelen worden ingezet voor:
-onderzoek en verkenning;
-benodigde externe expertise;
-procesbegeleiding;
-bijeenkomsten met betrokken partijen;
-het uitwerken van voorstellen voor het uitvoeringsprogramma.

Voor de uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd is in de meicirculaire 2025 een bedrag van € 1.072.000 toegekend ter besteding in 2026. Van deze middelen is € 300.000 toegevoegd aan de bestemmingsreserve Versterking Welzijnsfunctie; het resterende deel ad. € 772.000 is toegevoegd aan de algemene middelen. Voor de voorbereidingsfase wordt een beroep gedaan op deze middelen ter hoogte van€ 50.000 vanuit het resterende deel van € 772.000.
Tevens is in de meicirculaire een bedrag van € 981.000 voor het jaar 2027 toegekend. Van deze middelen is € 300.000 toegevoegd aan de bestemmingsreserve Versterking Welzijnsfunctie en is er een stelpost van € 400.000, - opgenomen in de begroting ten behoeve van het Uitvoeringsprogramma Stevige lokale toegang en Sociale basis.

Juridische risico's zijn beperkt. Indien voor onderzoek of begeleiding externe partijen worden ingehuurd, worden de geldende inkoop- en aanbestedingsregels van de gemeente Staphorst toegepast. Hiermee worden financiële en juridische risico's beheerst.

Uitvoering
Bij toekenning van de benodigde middelen wordt in 2026 een verkennend onderzoek uitgevoerd. De resultaten hiervan worden meegenomen in het uitvoeringsprogramma dat in 2027 aan de adviesraad Sociaal Domein, het college en vervolgens aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. Na vaststelling start de uitvoering.

Communicatie
Tijdens de onderzoeks- en verkenningsfase worden betrokken organisaties en inwoners actief geïnformeerd en waar nodig geraadpleegd. Over de voortgang wordt gecommuniceerd via de gebruikelijke gemeentelijke communicatiekanalen.

Na besluitvorming door de raad wordt het besluit openbaar gemaakt via de gemeentelijke publicatiekanalen. Bij de presentatie van het uitvoeringsprogramma in 2027 worden de onderzoeksresultaten en voorgestelde maatregelen toegelicht.

Participatie
Participatie vooraf
Bij de voorbereiding van dit voorstel zijn signalen en ervaringen betrokken van professionals, maatschappelijke organisaties en interne betrokkenen die werkzaam zijn binnen het sociaal domein. De voorgestelde onderzoeken zijn mede gebaseerd op knelpunten en ontwikkelingen die lokaal worden ervaren.

Participatieaanpak
Bij de uitvoering van de onderzoeken worden inwoners, ouders, jongeren, maatschappelijke organisaties, kerken, vrijwilligersorganisaties en andere partners actief betrokken. Doel hiervan is een uitvoeringsprogramma te ontwikkelen dat aansluit bij de behoeften van inwoners en benut wat binnen de Staphorster samenleving al aanwezig is.

Digitaal bijgevoegd/ ter inzage liggende stukken
n.v.t.

Burgemeester en wethouders van Staphorst,

J. ten Kate , burgemeester.

M.T. van de Wetering , secretaris.

De raad van de gemeente Staphorst; Zaaknr. Z/STH26/063815

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 03-11-26

Gelet op:
-de Jeugdwet;
-de Hervormingsagenda Jeugd;
-de Uitvoeringsagenda Jeugdhulp IJsselland 2026-2031;
-het voorstel van burgemeester en wethouders van 3 november 2026.

B E S L U I T:
In te stemmen met het uitvoeren van voorbereidende werkzaamheden voor het opstellen van het Uitvoeringsprogramma Stevige Lokale Toegang en Sociale Basis;
In te stemmen met het uitvoeren van een verkenning naar de versterking van het informele netwerk van jeugdigen en gezinnen, waaronder de mogelijkheden van steungezinnen, gastgezinnen en buurtgezinnen;
In te stemmen met het uitvoeren van een onderzoek naar de behoefte aan ondersteuning gericht op het stimuleren van stabiele en duurzame relaties;
Voor deze voorbereidende werkzaamheden een voorbereidingsbudget van € 50.000 beschikbaar te stellen uit de algemene middelen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Staphorst van 01-12-26

J. ten Kate , voorzitter

S.M.H. Voortman ,griffier